

СТРУКТУРНИ МОДЕЛИ НА НАДЕЖДНОСТ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ И ОПЕРАЦИОННИТЕ СИСТЕМИ

- 1. Надеждност на производствени и операционни системи с последователно свързани структурни елементи.**
- 2. Надеждност на производствени и операционни системи с паралелно свързани структурни елементи.**
- 3. Надеждност на производствени и операционни системи със „смесено“ свързани структурни елементи**

Борислав Николов

Структурни модели на надеждност на ПОС

Основни положения

Анализирането на надеждността на ПОМ, налага основно вниманието да бъде съсредоточено към функционалните взаимовръзки между отделните „технически елементи“ и съответно тяхната последователност, както и към тяхното влияние, което оказват върху системата като цяло [5].

Структурни модели на надеждност на ПОС

Основни положения

Съчетаване на структурните елементи в ПОС [5]:

- ✓ **Последователно съчетаване;**
- ✓ **Паралелно съчетаване;**
- ✓ **„Смесено съчетаване“.**

Структурни модели на надеждност на ПОС

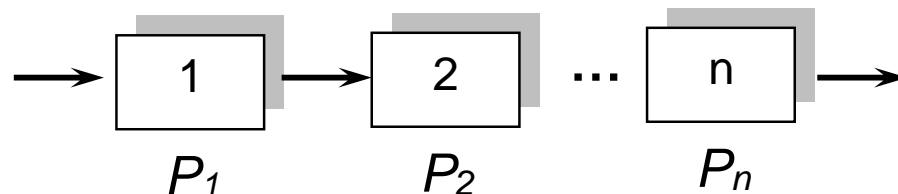
Надеждност на производствени и операционни системи с **последователно свързани структурни елементи**

При последователно свързани технически елементи, отказът на един елемент води до отказ на цялата система.

Например, повечето машинни задвижвания, трансмисии и др. се подчиняват на този принцип. В този случай ако някоя предавка, лагер, съединител или др. в задвижването на машината се повреди, тогава цялото задвижване спира да функционира.

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи с **последователно свързани структурни елементи**

Вероятността за безотказна работа, при последователно съчетаване на отделните елементи се определя по следната зависимост:

$$P(t) = P_1 \cdot P_2 \cdot \dots \cdot P_n = \prod_{i=1}^n P_i$$

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи с последователно свързани структурни елементи

Пример [5]:

Нека да допуснем, че дадена система се състои от три последователно свързани елемента: А, В и С. Вероятността за безотказна работа на тези елементи е както следва:

$$P_A=0,75 \quad P_B=0,91 \quad P_C=0,88$$

Следователно надеждността на системата е:

$$P(t)=0,75.0,91.0,88 = 0,60$$

Структурни модели на надеждност на ПОС

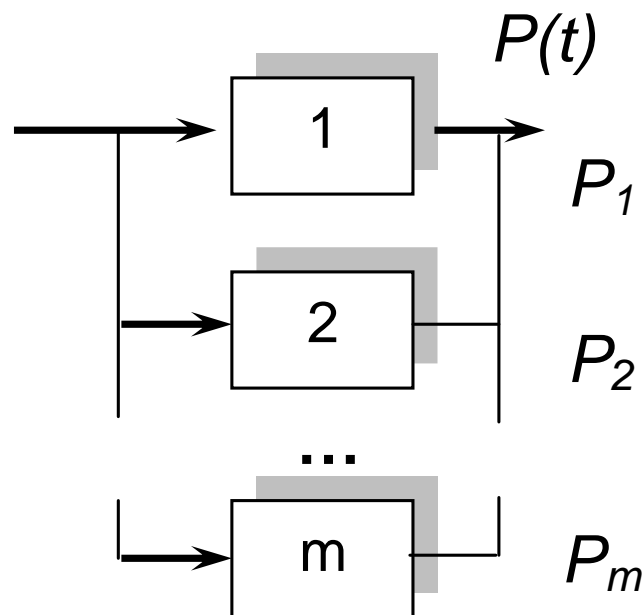
Надеждност на производствени и операционни системи с **паралелно свързани структурни елементи**

За да се увеличи надеждността на сложни системи, може да се използват дублиращи технически елементи.

По този начин, ако в един от елементите настъпи отказ, останалите ще изпълняват функциите си и системата ще продължи работата си [5].

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи с паралелно свързани структурни елементи

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи с **паралелно** свързани структурни елементи

Вероятността за безотказна работа, при паралелно съчетаване на отделните елементи се определя по следната зависимост:

$$P(t) = 1 - \prod_{i=1}^m (1 - P_i)$$

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи с паралелно свързани структурни елементи

Пример [5]:

Нека да допуснем, че дадена система се състои от три паралелно свързани елемента: А, В и С. Вероятността за безотказна работа на тези елементи е както следва:

$$P_A=0,75$$

$$P_B=0,80$$

$$P_C=0,79$$

Следователно надеждността на системата е:

$$P(t)=1-[(1-0,75).(1-0,80).(1-0,79)] = 0,99$$

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи със смесено свързани структурни елементи [5]:

- ✓ ***Паралелно-последователните структури;***
- ✓ ***Последователно-паралелните структури.***

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи със **смесено свързани структурни елементи**

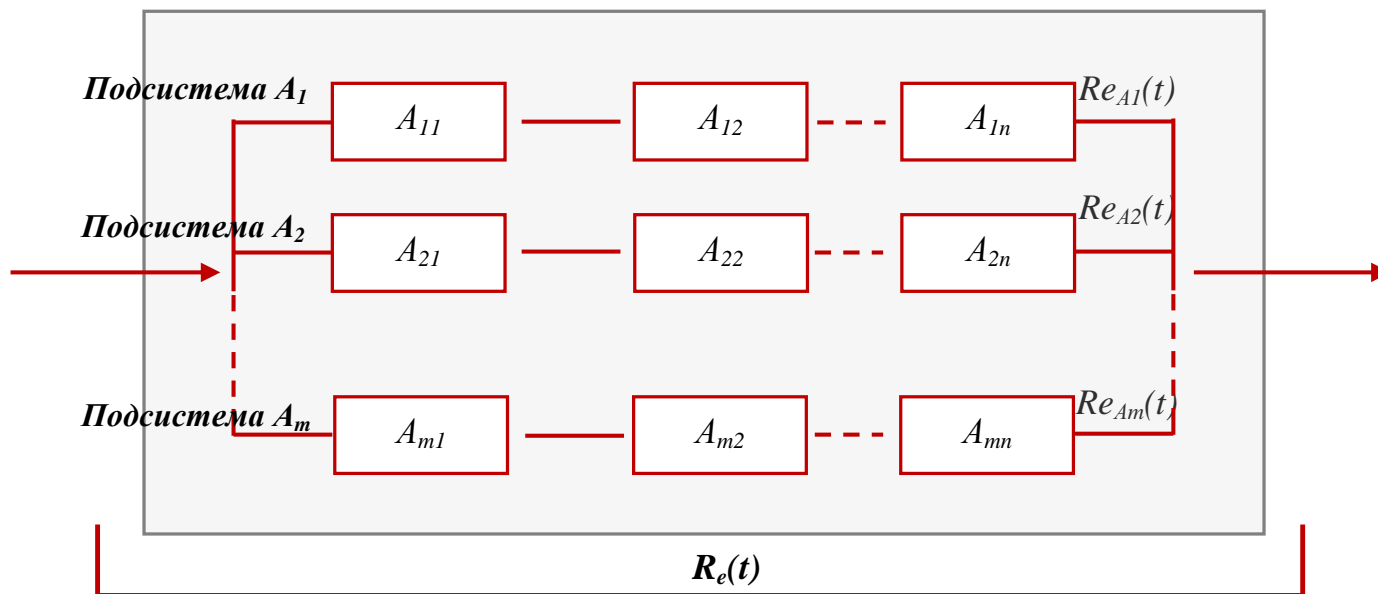
Паралелно-последователните структури

характеризират се с това, че дадена система може да съдържа m подсистеми (A_1, A_2, A_m), свързани паралелно, като всяка подсистема съдържа n „технически елемента“, свързани последователно [5].

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи **със смесено свързани структурни елементи**

Паралелно-последователните структури [5]:

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи **със смесено свързани структурни елементи**

Паралелно-последователните структури

за определяне на надеждността на **паралелно-последователни структури**, които се характеризират с m паралелно свързани подсистеми (A_1, A_2, A_m) , всяка съдържа n „технически елемента“, свързани последователно, е в сила равенството:

$$P(E) = 1 - \prod_{j=1}^m (1 - P_{A_j}) = 1 - \prod_{j=1}^m (1 - \prod_{i=1}^n P_{ij}) = R_e = 1 - \prod_{j=1}^m (1 - R_{A_j}) = 1 - \prod_{j=1}^m (1 - \prod_{i=1}^n R_{eij})$$

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи със смесено свързани структурни елементи

Последователно-паралелните структури [5]

характеризират се с това, че дадена система може да съдържа n подсистеми (A_1, A_2, A_n) , свързани последователно, като всяка подсистема съдържа m „технически елемента“, свързани паралелно

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи **със смесено свързани структурни елементи**

Последователно-паралелните структури [5]

В този случай за вероятността за безотказна работа, респективно надеждността на системата, е в сила равенството:

$$P(E) = \prod_{j=1}^n P_{A_j} = \prod_{j=1}^n (1 - \prod_{i=1}^m (1 - P_{ij})) = R_e = \prod_{j=1}^n R_{A_j} = \prod_{j=1}^n (1 - \prod_{i=1}^m (1 - R_{ij}))$$

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи **със смесено свързани структурни елементи**

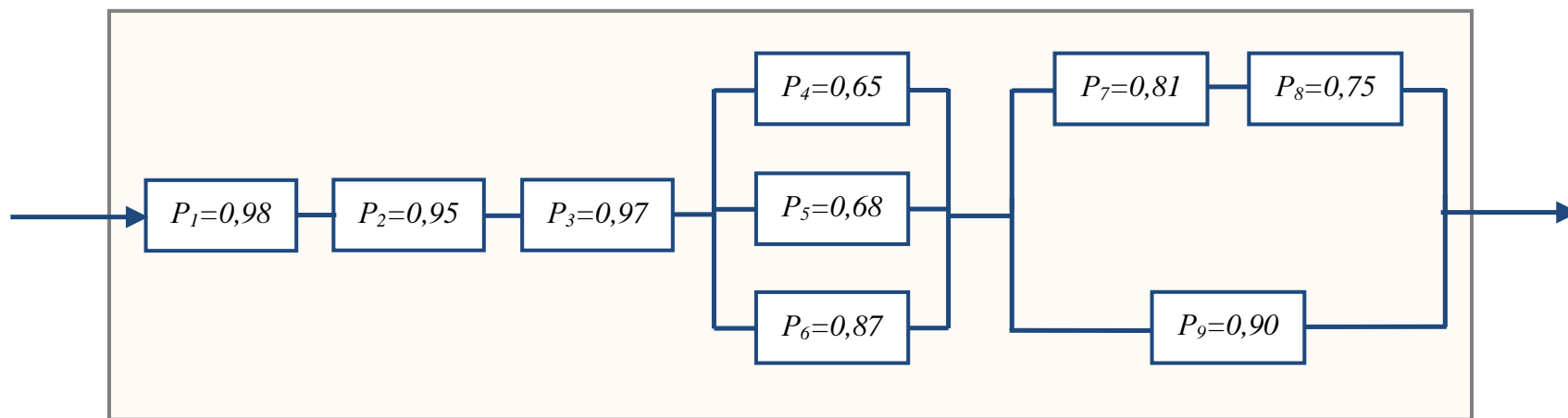
Пример [5]:

Да се определи каква е вероятността $P(t)$ за безотказна работа на система и съответно нейната надеждност, състояща се от 3 подсистеми, като са известни следните изходни данни:

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи със смесено свързани структурни елементи

Пример:...

Структурни модели на надеждност на ПОС

Надеждност на производствени и операционни системи **със смесено свързани структурни елементи**

Решение:...

$$P(t) = P_1 \cdot P_2 \cdot P_3 \cdot [1 - (1 - P_4) \cdot (1 - P_5) \cdot (1 - P_6)] \cdot [1 - (1 - P_7 \cdot P_8) \cdot (1 - P_9)] =$$
$$= 0.98 \cdot 0.95 \cdot 0.97 \cdot [1 - (1 - 0.65) \cdot (1 - 0.68) \cdot (1 - 0.87)] \cdot [1 - (1 - 0.81 \cdot 0.75) \cdot (1 - 0.90)] = 0.85$$

**т.е. вероятността на системата за безотказна работа е 0,85
(т.е. 85%)**

Резервиране на надеждността на ПОС

**Резервиране на надеждността на
производствените и операционните
системи**

Резервиране на надеждността на ПОС

Резервирането на надеждността е свързано с повишаването на безотказността и нормалната работоспособност на системата като цяло, посредством резервиране на нейните „технически елементи“ или подсистеми [5].

Резервиране на надеждността на ПОС

В зависимост от режима на работа на системата резервирането може да бъде [5]:

✓ Горещо (натоварено);

✓ Облекчено;

✓ Студено.

Резервиране на надеждността на ПОС

Горецо (натоварено) резервиране

в режима на работа на основните „технически елементи“ паралелно са включени резервни.

Резервиране на надеждността на ПОС

Облекчено резервиране

разновидност на горещото резервиране, като при него резервните елементи работят при облекчен режим (с по-ниска натовареност) от основните.

Резервиране на надеждността на ПОС

Студеното резервиране

резервните „технически елементи“ се включват само след отказ на основните. Например „чрез заместване“ .

Резервиране на надеждността на ПОС

В зависимост от вида на резервиране могат да бъдат обособени [5]:

- ✓ Структурно;**
- ✓ Информационно;**
- ✓ Времево резервиране.**

Резервиране на надеждността на ПОС

Структурното резервиране

състои се в използването на допълнителни „технически елементи“, които се включват в работата на системата при определени условия, *например* при опасност от отказ в системата, или при наличие на отказ в системата или др.

Резервиране на надеждността на ПОС

Информационното резервиране

свързано е с повишаване надеждността на допълнителната информация, *например* отказ в информационната система при управление на производствените данни.

Резервиране на надеждността на ПОС

Времовото резервиране

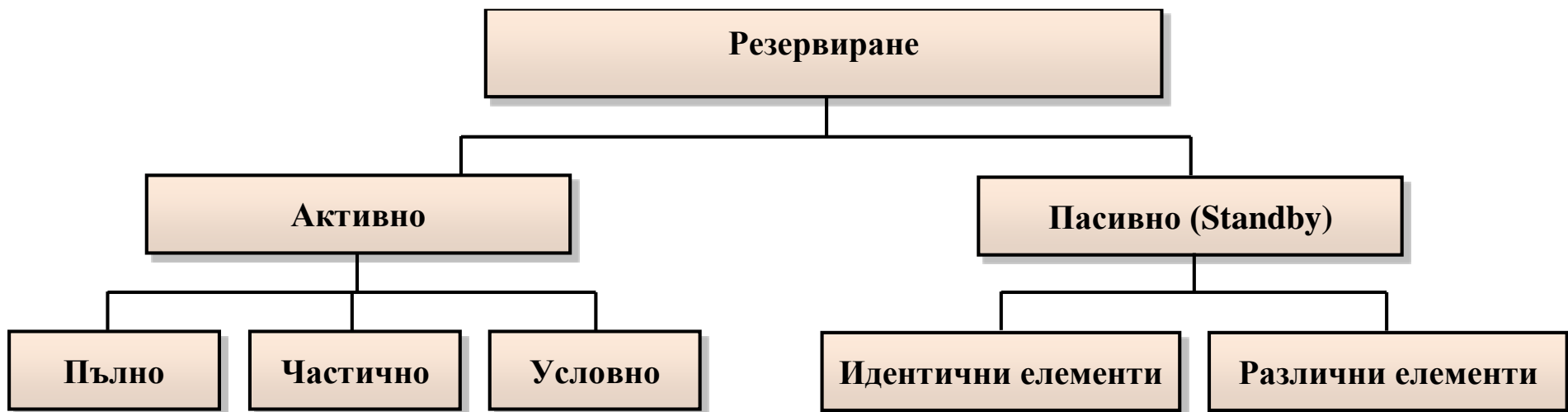
свързано с приложението на резерв от време, *например* при отказ в системата тя да може да продължи да изпълнява функциите си до нейното възстановяване.

Резервиране на надеждността на ПОС

- 👉 В практиката най-широко приложение намира **структурното резервиране**, където се използват различни начини на включване на резервни „технически елементи“ в системата;
- 👉 При този начин на резервиране са обособени две основни групи – **активно и пасивно структурно резервиране в системата**.

Резервиране на надеждността на ПОС

Структурното резервиране [5]

Резервиране на надеждността на ПОС

Активното резервиране

представлява паралелно свързани „технически елементи“ в системата (например паралелни системи), при които отказ настъпва само, когато настъпи отказ във всички елементи.

Резервиране на надеждността на ПОС

Пасивно (Standby) резервиране (режим на готовност)

използват се допълнителни „технически елементи“ (подсистеми), които се активират (с помощта на превключвател) само, когато в основните настъпи отказ .

Резервиране на надеждността на ПОС

Пасивно (Standby) резервиране (режим на готовност) [5]

